

Тема: «Радіанне вимірювання кутів».

Мета: узагальнення і систематизація знань учнів про радіанну міру вимірювання кутів і дуг; формування умінь визначати радіанну міру кута за градусами і навпаки; розвивати компетентність продуктивної творчої діяльності учнів, навички самоконтролю; виховувати увагу, спостережливість, самостійність під час роботи.

Тип уроку: урок формування знань, умінь і навичок учнів.

Обладнання: наочність, картки, посібник.

Хід уроку

I. Організаційний момент (оголошення теми, мети і завдань уроку).

II. Перевірка домашнього завдання.

1. Вчитель перевіряє наявність домашнього завдання у зошиті, а 2 – 3 учні коментують розв'язок з місця.
2. Математичний диктант.
  - 1) Кутом якої чверті є кут 370° ?
  - 2) Запишіть всі кути повороту, кінцевий радіус яких знаходиться на додатній півосі OY?
  - 3) Обчисліть: $2\cos 60^\circ + 2\sin 30^\circ$.
  - 4) Знайдіть $\cos 720^\circ$.
  - 5) Знайдіть $\sin (-270^\circ)$.
  - 6) Який знак має $\operatorname{tg} (-50^\circ)$.

Відповідь: 1) I; 2) $90^\circ + 360^\circ n, n \in \mathbb{Z}$; 3) 2; 4) 1; 5) 1; 6) -.

III. Сприймання і усвідомлення нового матеріалу.

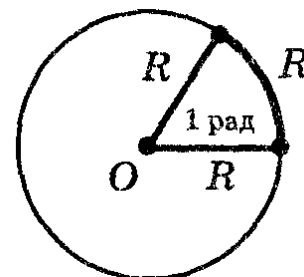
Як відомо, кути вимірюються в градусах, хвилинах, секундах. *Градусом* називається $\frac{1}{180}$ частина розгорнутого кута.

Таким чином, розгорнутий кут дорівнює 180° , прямий кут дорівнює 90° .

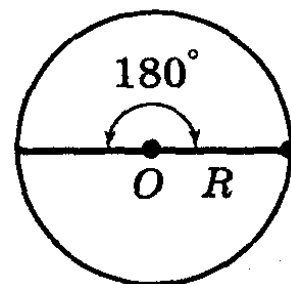
Між градусами, хвилинами і секундами існують співвідношення: $1^\circ = 60'$, $1' = 60''$, $1' = \left(\frac{1}{60}\right)^\circ$, $1'' = \left(\frac{1}{60}\right)'$. Крім градусної міри, використовуються і інші одиниці вимірювання кутів. У математиці і фізиці це радіанна міра кута.

1 радіан — центральний кут, який опирається на дугу, довжина якої дорівнює радіусу.

Установимо зв'язок між радіанним і градусним

вимірюванням кутів. Куту, що дорівнює 180° , відповідає півколо, тобто дуга, довжина якої дорівнює πR . Щоб знайти радіанну міру кута в 180° , треба довжину дуги πR розділити на довжину радіуса R : $\frac{\pi R}{R} = \pi$. Отже, радіанна міра кута в 180° дорівнює π :

$$180^\circ = \pi \text{ рад}$$

Із цієї формули одержуємо (розділивши ліву і праву частини рівності на 180):

$$1^\circ = \frac{\pi}{180} \text{ рад, або } 1^\circ \approx 0,017 \text{ рад.}$$

Із рівності $180^\circ = \pi$ рад також одержуємо (розділивши ліву і праву частини рівності на π):

$$1 \text{ рад} = \frac{180^\circ}{\pi}, \text{ або } 1 \text{ рад} \approx 57^\circ.$$

Розглянемо приклади переходу від радіанної міри до градусної і навпаки.

Приклад 1. Виразіть в радіанах величини кутів 30° ; 45° ; 60° ; 90° .

Розділивши ліву і праву частини рівності: $180^\circ = \pi$ рад послідовно на 6, 4, 3, 2, одержуємо: $30^\circ = \frac{\pi}{6}$ рад, $45^\circ = \frac{\pi}{4}$ рад, $60^\circ = \frac{\pi}{3}$ рад; $90^\circ = \frac{\pi}{2}$ рад.

Приклад 2. Виразіть в градусах величини кутів $\frac{\pi}{10}$ рад, $\frac{\pi}{5}$ рад, $\frac{\pi}{12}$ рад, $\frac{\pi}{18}$ рад.

Розділивши ліву і праву частини рівності: $180^\circ = \pi$ рад послідовно на 10; 5; 12; 18, одержуємо: $\frac{\pi}{10}$ рад = 18° ; $\frac{\pi}{5}$ рад = 36° ; $\frac{\pi}{12}$ рад = 15° ; $\frac{\pi}{18}$ рад = 10° .

Приклад 3. Знайдіть в градусах 3,5 рад.

$$\text{Через те що } 1 \text{ рад} = \frac{180^\circ}{\pi}, \text{ } 3,5 \text{ рад} = 3,5 \cdot \frac{180^\circ}{\pi} = \frac{630^\circ}{\pi} = 201^\circ.$$

Приклад 4. Знайдіть радіанну міру кута в 72° .

$$\text{Через те що } 1^\circ = \frac{\pi}{180} \text{ рад, } 72^\circ = 72 \cdot \frac{\pi}{180} \text{ рад} = \frac{2\pi}{5} \text{ рад} \approx 1,3 \text{ рад.}$$

При записі радіанної міри кута позначення «рад» опускають. Наприклад, замість рівності $90^\circ = \frac{\pi}{2}$ рад, пишуть $90^\circ = \frac{\pi}{2}$.

Радіанна міра кута зручна для обчислення довжини дуги кола. Через те що кут в 1 радіан стягує дугу, довжина якої дорівнює R , то кут в α радіан стягує дугу довжиною: $l = \alpha R$.

Якщо радіус кола дорівнює одиниці, то $l = \alpha$, тобто довжина дуги дорівнює величині центрального кута, що опирається на цю дугу в радіанах.

IV. Формування умінь визначати радіанну міру кута за градусною і навпаки.

1. Запишіть у радіанній мірі кути: а) 120° ; б) 300° ; в) -405° ; г) $-22,5^\circ$.

Відповідь: а) $\frac{2\pi}{3}$; б) $\frac{5\pi}{3}$; в) $-2\frac{1}{4}\pi$; г) $-\frac{\pi}{8}$.

2. Подайте в градусній мірі кути: а) $\frac{3\pi}{4}$; б) $2,5\pi$; в) $0,3\pi$; г) $\frac{11\pi}{3}$.

Відповідь: а) 135° ; б) 450° ; в) 54° ; г) 660° .

3. Подайте в радіанній мірі кути (скористуйтеся таблицями або калькулятором):

а) $20^\circ 12'$; б) $54^\circ 23'$; в) $136^\circ 27'$; г) $127^\circ 15'$.

Відповідь: а) 0,3586; б) 0,9492; в) 2,3815; г) 2,221.

4. Подайте в градусній мірі кути (скористайтеся таблицями або калькулятором):

а) 15; б) 2; в) 1,1417; г) 4,3982.

Відповідь: а) $859,87^\circ$; б) $114,65^\circ$; в) $65^\circ 25'$; г) 252° .

Робота з підручником с. 87 – 88 № 156 (4 – 7), № 157 (5 – 10), № 158, № 164.

V. Домашнє завдання. Розділ 2 § 13 с 85 – 86

№ 156 (1 – 3), № 157 (1 – 4)

VI. Підведення підсумків уроку.